

POVIJESNI MUZEJ BARCELONE KAO LABORATORIJ GRAĐANSKE SVIJESTI

IM 41 (1-4) 2010.
IZ MUZEJSKE TEORIJE I PRAKSE
MUSEUM THEORY AND PRACTICE

CARMEN GARCIA SOLER □ Povijesni muzej Barcelone (El Museu d'Història de Barcelona), Barcelona

sl.1.-4. Izložba *Barcelona - Madrid*,
40 godina djelovanja lokalnih zajednica

Povijesni muzej Barcelone (MUHBA) ustanova je odgovorna za zaštitu, istraživanje i vrednovanje povijesnog naslijeđa Barcelone, kao i za omogućivanje da to naslijeđe i znanje o povijesti grada bude svima dostupno. Najvažniji cilj koji je postavio Muzej bio je postati interaktivno zrcalo grada, uz poticanje stvaranja i širenja znanja o povijesti grada odnosno o prošlosti i sadašnjosti njegova naslijeđa.

MUHBA-ini javni programi utemeljeni su na važnim temama povijesti grada i na mnoge načine približavaju baštinu posjetiteljima: istraživanjima i raspravama, povremenim izložbama, posjetima, razgledavanjima grada i putovanjima, obrazovnim projektima, publikacijama i društvenim umrežavanjem. MUHBA, kao muzej ukorijenjen u gradu i otvoren prema svijetu, predlaže i stvaranje Mreže europskih povijesnih muzeja u Barceloni. Spominjemo dvije MUHBA-ine inicijative za projekt *Poduzetničke kulture u europskim gradovima - Povezana Barcelona: Transnacionalni građani i Barcelona - Madrid, 40 godina djelovanja lokalnih zajednica*.

MUHBA želi biti muzej grada i zrcalo Barcelone. U jednome od članaka njezina Strateškog plana stoji da Muzej mora biti laboratorij građanske svijesti za domaće ljude, doseljenike i turiste. Stoga putem svojih inicijativa MUHBA želi svim građanima učiniti dostupnim znanje o migracijskim pokretima i nasljeđu što su ga ostavili gradu.

Europski projekt *Poduzetničke kulture u europskim gradovima* (ECEC), kojemu je cilj analizom inicijativa što ih poduzimaju različiti europski muzeji uključeni u nj, preispitati doprinos malih i srednjih poduzetnika u nastajanju europske građanske svijesti i istodobno ih pokušati uključiti u svoja nastojanja da se privuče široka i kulturno različita publika, u čemu se slaže s MUHBA-inim ciljevima.

Ta je sličnost ciljeva dovela MUHBA-u do sudjelovanja u ECEC projektu s dva različita potprojekta koja teže istom cilju, a oba naglašavaju važnu ulogu što je lokalne zajednice očekivano imaju u čvrsto povezanom društvu:

Povezana Barcelona. Transnacionalni građani. Populacijski rast i urbane prakse i Barcelona - Madrid, 40 godina djelovanja lokalnih zajednica. Organizirala ih je Federacija lokalnih zajednica Barcelone.

Prvi projekt, *Povezana Barcelona. Transnacionalni građani. Populacijski rast i urbani običaji* omogućio je da se na izložbi vide razvoj i lokacije doseljavanja ljudi koji su od početka 20. st. do 2007. g. došli u Barcelonu i njezina predgrađa, kao i da se identificiraju različite komercijalne mreže što su ih izgradili novi poduzetnici te da se prikažu njihova današnja sjedišta u gradu.

Cijeli je projekt osmišljen kao dinamičan radni proces u kojemu su objedinjene izložbe, predavanja, rasprave, rute razgledavanja grada, aktivnosti za škole i obitelji, informacije na web stranicama i publikacije. Zajednice i njihovi članovi njegov su sadržaj stalno dopunjavali novim prilozima. MUHBA je otvorila inicijativnu platformu (*Agoru*) kao prostor za primanje tih priloga te ih zatim preradila i prilagodila različitim oblicima aktivnosti.

Taj je projekt na vrlo znakovit način olakšao međusobne odnose, razumijevanje i stvaranje veza između MUHBA-e i različitih kulturnih udruga te predstavnika doseljenika u Barcelonu. Omogućio je oblikovanje i razvoj programa zajedničkog rada, što obuhvaća inicijative poput rasprava, predavanja, seminara, radionica i aktivnosti, npr. novi oblik *Coffee-museuma* nedjeljom popodne, u kojemu sudionici u projektu, u suradnji sa zajednicama, posjećuju izložbu i uključuju se u raspravu o različitim temama povremenih izložbi.

To se iskustvo s kulturnim udrugama doseljenika stalno nastavlja različitim inicijativama (posjetima, specifičnim rutama razgledavanja), a trenutačno i MUHBA-inom izložbom *Cerdà i Barcelona. Prva metropola (1853. - 1897.)*, pri čemu se aktivnosti *Coffee-Museuma* nedjeljom sastoje od vodstva posjetitelja po izložbi i audiovizualne prezentacije te razgovora u kojemu se moderne stambene zone gradova iz kojih su doseljenici došli uspoređuju s Barcelona Eixampleom.

Sljedeći projekt što ga je MUHBA predstavila unutar ECEC projekta bio je *Barcelona - Madrid, 40 godina djelovanja lokalnih zajednica*. Muzej je bio domaćin izložbe i organizator aktivnosti. Taj je novi projekt tijekom 2009. prikazao prijedloge predstavnika građanskih udruga i građana što ih je prikupila Federacija lokalnih udruga Barcelone.

Mnogi vođe građanskih entiteta koji su se borili protiv Francove diktature te za bolje životne uvjete svojih lokalnih zajednica došli su u grad slijedeći prethodni val doseljavanja, onaj između 1950-ih i 1970-ih godina. Borbom tih zajednica nisu postignute samo velike urbane promjene u gradu, već se u Barceloni i Kataloniji u tom razdoblju među doseljenicima stvorio i razvio povijesno i društveno važan osjećaj građanske svijesti.

Projekti izložbe, kao i prikupljanje podataka o posljednja dva novija migracijska vala što ih je iskusila Barcelona

omogućili su MUHBA-i da analizira i rasvijetli važnu ulogu novih ekonomskih i kulturnih poduzetnika te njihovo građansko organiziranje radi uključivanja u urbano i društveno tkivo današnjeg velegrada Barcelone.

Projekt *Povezana Barcelona. Transnacionalni građani. Populacijski rast i urbani običaji* bio je dio programa *Interkulturalni dijalog u Barceloni*, što ga je promovirao Gradski savjet Barcelone. Njegovo oblikovanje počelo je 2008. održavanjem sastanaka s udrugama i medijima, usmjerenim ponajprije prema doseljenicima, na kojima se raspravljalo o njihovom sudjelovanju i doprinosu projektu.

U projektu su sudjelovale i istraživačke skupine s nekoliko katalonskih sveučilišta, i to davanjem izvještaja o istraživanjima doseljavanja u grad tijekom posljednjeg stoljeća i o fizičkom smještaju doseljenika u Barceloni.

Od veljače do rujna 2009. izložba je bila otvorena za javnost u dvorani *Tinell room*, smještenoj u spomeničkome sklopu Plaça del Rei, u kojemu je uprava MUHBA-e. Izložbom podijeljenom na pet područja (*Likovnost, Veze, Bliskost, Poslovni život i Asimetrija*) autori su željeli analizirati promjene u gradu nastale sudjelovanjem doseljenika tijekom posljednjeg desetljeća. Njome je istodobno prikazano kako se Barcelona s vremenom širi, uvijek u vezi s imigracijskim valovima. Analizirano je podrijetlo doseljenika i njihova rasprostranjenost u gradu te je znanstveno provjereno da ne postoje etnička geta već da su se doseljenici u gradu naselili više-manje ravnomjerno.

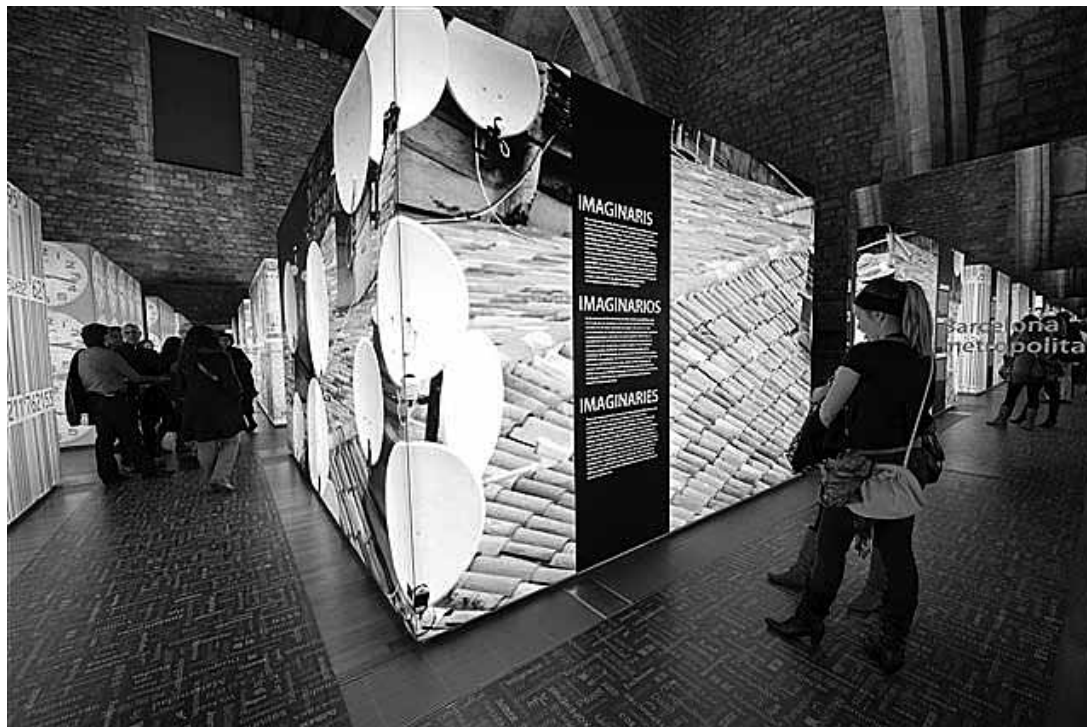
MUHBA će u virtualnome muzeju ECEC projekta objaviti karte smještaja doseljenika u gradu, audiovizualni uvod, autorske fotografije, informativnu knjižicu i program aktivnosti.

U suradnji s doseljeničkim udrugama koje su radile na projektu organizirali su rute po izložbi *Neočekivani grad*, a usto se u susjednoj prostoriji održavao glavni dio inicijativa povezanih s oba projekta, u skladu s različitim formatima.

Tijekom predavanja *Transnacionalni građani Barcelone* raspravljalo se o ulozi medija usmjerenih prema doseljenicima, o uvodu u nove ritmove i glazbena pretapanja, o ulozi umjetnika što su se odlučili nastaniti u gradu i o tome kako Barcelona utječe na njihov rad, o književnosti što su je stvorile kulturološke manjine nekih europskih gradova te o transformiranju suvremenih gradova.

Na temelju nekoliko primjera s područja *Veza* raspravljalo se o transnacionalnoj građanskoj svijesti. Unutar *Bliskosti* analiziralo se kako se običaji i način rada razmjenjuju pri kućanskim poslovima, tj. poslovima koji su oduvijek olakšavali pristup gradu.

Na području *Poslovni život* prikazali smo inovativni potencijal transnacionalnih građana koji istodobno djeluju u nekoliko mreža. Na području *Asimetrija* bavili smo se proglašavanjem zakonitog priznavanja prava svih ljudi koji žive i rade u gradu.

Istodobno je organiziran seminar *Humane i urbane promjene tijekom vremena*, na kojemu je prikazano širenje Barcelone nakon nekoliko imigracijskih valova od 16. st. do danas. Na kraju smo organizirali radionicu za obitelji u kojoj su djeca otkrivala kako su umjetnici, pisci, intelektualci i glazbenici primijenili iskustvo migracije kao sredstvo kreiranja.

Nakon zatvaranja izložbe projekt je nastavljen vezama s nekim udrugama koje su sudjelovale u cijelom projektu, organiziranjem događanja *Svijet u Barceloni*, održanoga u studenome 2009. te planiranjem aktivnosti osmišljenih za doseljenike i povezanih s našim budućim izložbama.

Sljedeći projekt što ga je MUHBA prezentirala unutar spomenutoga europskog projekta bio je *Barcelona - Madrid, 40 godina djelovanja lokalnih zajednica*. Izložba je organizirana u suradnji s Federacijom lokalnih zajednica Barcelone (FAVB-om).

Bitno je shvatiti ulogu što su je lokalne zajednice imale u prostoru i vremenu, primjerice u Kataloniji za Francove diktature. Godinama su bile jedino mjesto sastajanja i stvaranja političkih stranaka, bile su prave škole demo-

kracije u kojima su se prvi put zajednički donosile odluke (*jedna osoba - jedan glas*), a njihovi su se članovi borili za napredak građanske svijesti. Lokalne su zajednice spojile ljude različitog podrijetla i mnoge građane koji su tek doselili u grad.

Izložba je bila otvorena u MUHBA-i od studenoga 2009. do veljače 2010. Organizirale su je Federacije lokalnih zajednica Barcelone i Madrida, a njome je prikazana povijest djelovanja lokalnih zajednica u oba grada i njihov utjecaj tijekom posljednjih 40 godina.

Federacije lokalnih zajednica Barcelone i Madrida gotovo su istodobno održale svoje izložbe kojima su prikazale povijest lokalnog pokreta i njegov utjecaj tijekom posljednjih 40 godina. U Barceloni je 100 građanskih akcija koje su vodili ljudi različitog podrijetla završilo pobjedom i pokazalo da ni Madrid ni Barcelona ne bi danas imali toliko prednosti i tako izgledali bez borbe lokalnih zajednica.

Sadržaj izložbe koju su u suradnji s MUHBA-om ostvarili povjesničari, geografi, novinari, fotografi, ilustratori, arhitekti, sociolozi, antropolozi, dizajneri i lokalni aktivisti

ponudio je putovanje kroz vrijeme - od Francove diktature, preko demokratske tranzicije do danas. Na njoj su posebno istaknuti dokumenti i karte što prikazuju dosege lokalnog djelovanja koje je promijenilo gradski život Barcelone: parkove, trgove, ustanove, povijesne zgrade spašene od rušenja, brigu o djeci, poboljšanja u javnom prijevozu itd. Projekt ne obuhvaća samo izložbu već i internetsku stranicu na kojoj se mogu vidjeti pojedina mjesta, prostori, zgrade i gradska oprema (100 mjesta u Barceloni i 80 u Madridu) koji ne bi postojali bez lokalne borbe. Njime je obuhvaćen i katalog u izdanju FAVB-a, kao posebno izdanje njihova časopisa CARRER, s ilustracijama i s nekoliko intervjua s osobama važnim u životu lokalnih zajednica. Usporedno su bila organizirana i predavanja, vodstva za posjetitelje i okrugli stolovi.

Izložba je pokazala da građanska akcija ima transformacijski potencijal, da je lokalni pokret *zastupao socijalizaciju na prvoj liniji* te da muzej poput MUHBA-e, koji želi biti zrcalo grada, ne može ostati po strani.

O projektu se može više saznati na web stranici: <http://www.barcelonaconnectada.cat/en/barcelona-connectada-presentacio.php>

Primljeno: 18. travnja 2011.

S engleskoga prevela: Vesna Bujan

HISTORY MUSEUM OF BARCELONA AS A LABORATORY OF CIVIL AWARENESS

The MUHBA is the institution responsible for preserving, researching, documenting and reassessing Barcelona's historical heritage, as well as for making this heritage and the knowledge concerning the city's history accessible to everyone.

MUHBA aims to be the museum of the city and a mirror of Barcelona. Its Strategic Plan says, among other things, that the museum has to be a laboratory of citizenship for locals, newcomers and tourists.

MUHBA's purposes are matched by the objectives of the European project Entrepreneurial Cultures in European Cities. Through the analysis of initiatives undertaken by various European museums involved in the experience, this project aims to examine the contribution of small and medium-sized entrepreneurs to emergent European citizenship. At the same time, it tries to involve them in their activities to reach a wide and culturally diverse audience.

These matching objectives led MUHBA to participate in the ECEC project with two different but converging projects, both representative of the important roles that associations have played, and are expected to play, in social cohesion: *Connected Barcelona, Transnational Citizens. Population growth and urban practice and Barcelona-Madrid, 40 years of neighbourhood action*, organized by the Federation of Neighbourhoods of Barcelona.

To learn more about the project see: <http://www.barcelona-connectada.cat/en/barcelona-connectada-presentacio.php>